

حجت الاسلام نواب: دانشگاهیان تنها قشر مؤثر در تحقق وحدت و تقریب مذاهب اسلامی هستند

رئیس دانشگاه ادیان و مذاهب ضمن تبیین مفهوم قرآنی وحدت اسلامی اظهار کرد: جامعه دانشگاهی تنها قشر مورد توجه برای تحقق وحدت و تقریب مذاهب اسلامی است. البته باید به ایمان و تقوا مسلط شود. اگر قرآن در دل و جان دانشگاهیان نفوذ یابد، آنگاه در مأموریت خود موفق خواهند بود.

به گزارش ایکنا، سالیان سال است که جهان اسلام از معضل تفرقه و نبود وحدت رنج می‌برد؛ عاملی که مسلمانان را از پیشرفت بازداشته، در حالی که قرآن کریم در آیات متعددی بر اتحاد مسلمانان و دوری آنان از تفرقه تأکید دارد. برای بررسی بیشتر این موضوع و به ویژه نقش جامعه دانشگاهی در تحقق وحدت و تقریب مذاهب اسلامی با حجت الاسلام والمسلمین ابوالحسن نواب، رئیس دانشگاه ادیان و مذاهب، به گفت‌وگو نشستیم که متن این مصاحبه در ادامه می‌آید:

ایکنا - در روز پایانی ماه رمضان هستیم. پیش از ورود به بحث خوب است درباره نقش این ماه در وحدت و تقریب مذاهب اسلامی کمی توضیح دهید.

رمضان ماهی مبارک است و اعراب وقتی به یکدیگر می‌رسند رمضان را تبریک می‌گویند. خوشبختانه این مورد در ایران نیز رواج یافته است و تعطیلات عید فطر را از یک روز به دو روز تبدیل کرده‌اند. شبکه سی‌ان‌ان گزارشی را درباره ماه رمضان تهیه و هزینه زیادی کرده بود؛ در این گزارش تأکید شده است که این ماه در جهان اسلام انقلاب به پا می‌کند. پاپ قبلی و کنونی تأکید داشته‌اند که خودتان را با ما مقایسه نکنید، چون شما مسلمانان هم ایمان و هم عمل دارید و اینها همدیگر را حفظ می‌کنند. رابطه ایمان و عمل صالح همانند ریشه و شاخه است، زیرا ریشه غذا را از زمین می‌گیرد و به شاخه می‌دهد و شاخه نیز نور را جذب می‌کند و به ریشه می‌رساند؛ لذا هرچه شاخه‌های درخت بیشتر باشد ریشه قوی‌تر و هرچه ریشه قوی‌تر باشد شاخه بیشتر است.

بنابراین ایمان و عمل صالح رابطه متقابلی دارند. در قرآن کریم نیز تعبیر «الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ» مکرر آمده است. ادیان دیگر غبطه می‌خوردند، چراکه به خدا ایمان داریم و در طول روز پنج بار نماز خوانده و در طول سال یک ماه روزه می‌گیریم. می‌گویند روزه شما را بازسازی می‌کند و کاتولیک‌ها و سایر ادیان بر این موضوع تأکید دارند. بنده نیز معتقدم که باید این ماه را جشن بزرگ رمضان نام‌گذاری کنیم.

ایکنا - لطفاً به تعبیر مفهومی وحدت و تقریب مذاهب اسلامی مخصوصاً از منظر قرآن کریم بپردازید. قرآن چه نگاهی به مقوله وحدت دارد؟

قرآن کریم موضوع اختلاف را که نقطه مقابل وحدت است به عنوان یک خطر جدی گرفته و تأکید آن بر وحدت امت اسلامی است. البته قرآن نقطه مقابل وحدت را بسیار بمباران کرده که همان اختلاف است، یعنی قرآن بیش از اینکه به وحدت بپردازد به خطر اختلاف پرداخته که نتیجه‌اش وحدت است.

قرآن کریم می‌فرماید: «وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ ۖ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَٰلَمِينَ شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا ۚ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ؛ و همگی به رشته (دین) خدا چنگ زده و به راههای متفرق نروید، و به یاد آرید این نعمت بزرگ خدا را که شما با هم دشمن بودید، خدا در دلهای شما الفت و مهربانی انداخت و به لطف و نعمت خدا همه برادر دینی یکدیگر شدید، و در پرتگاه آتش بودید، خدا شما را نجات داد. بدین گونه خدا آیاتش را برای (راهنمایی) شما بیان می‌کند، باشد که هدایت شوید.» همچنین قرآن می‌فرماید: «وَأَعْتَصِمُوا

بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا» بلافاصله «وَلَا تَفَرُّوا» آمده؛ چراکه تفرقه همه مشکلات را به وجود می‌آورد. در آیات دیگری نیز به «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا» اشاره شده است.

از منظر قرآن کریم تفرقه بسیار خطرناک است. خداوند می‌فرماید که شما با هم دشمن بودید و خدا قلوب شما را به هم نزدیک کرد، لذا اختلاف پیدا نکنید، چون دچار مشکل می‌شوید. این دقیقاً همان چیزی است که الان گرفتار آن شده‌ایم. خداوند در آیات دیگر نیز تأکید کرده که امت واحد زمینه تقوا و عبادت خداست.

حضرت موسی(ع) به کوه طور رفت و برادرش هارون که پیغمبر نیز بود تولیت امور و کار مردم را برعهده داشت. وقتی حضرت موسی(ع) برگشت، متوجه شد که در این مدت بر اثر وسوسه سامری، بخشی از مردم گوساله‌پرست شده‌اند. لذا به برادرش گفت که چرا اجازه دادی اینها گوساله‌پرست شوند؟ در آیه ۹۴ سوره طه آمده است: «قَالَ يَا ابْنِ أُمِّیَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْیَتِی وَلَا بِرَأْسِی إِنِّی خَشِیتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِیَّ وَبَيْنَ سُرَّائِیلَ وَلَمْ تَرَ قُوبَ فَوَلِّیْ؛ هَارُونُ گفتم: ای برادر مهربان (بر من قهر و عتاب مکن و) سر و ریش من مگیر، ترسیدم بگویی تو میان بنی اسرائیل تفرقه انداختی و به سخنم وقعی ننهادی؛ لذا هارون در جواب گفت به خاطر اینکه نگران بودم اگر گوساله‌پرست‌ها را طرد کنم، در میان مردم تفرقه بیفتد و ممکن بود موقع بازگشت به بنده بگویی که چرا میان مردم اختلاف انداخته‌ای؟ بنا براین به آن تن دادم. همین سخن نشان می‌دهد که تفرقه از گوساله‌پرستی بدتر است.

در آیه دیگری نیز آمده است: «قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَی أَنْ یَبْعَثَ عَلَیْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ أَوْ مِّنْ تَحْتِ أَرْضِکُمْ أَوْ یَلْیَسَّکُمْ شَیْعًا وَیَذِیقَ بَعْضَکُمْ بِأُسْرِ بَعْضٍ انْظُرْ کَیْفَ نُصَرِّفُ الْآیَاتِ لَعَلَّکُمْ یَفْقَهُونَ؛ بگو، او تواناست که بر شما عذابی از آسمان یا زمین فرستد یا شما را به اختلاف کلمه و پراکندگی درافکند و بعضی را به عذاب بعضی گرفتار کند بنگر چگونه ما آیات خود را به طرق مختلف بیان می‌کنیم، شاید مردم چیزی بفهمند» (انعام / ۶۵). آنان که رشته زمین‌شناسی خوانده‌اند به خوبی می‌دانند که ممکن است، بلایای بسیاری از زیر زمین بر ما نازل شود. از سوی دیگر بلایای آسمانی زیادی وجود دارد و سومین بلا این است که خدا ما را دسته‌دسته کند. در واقع دسته‌دسته کردن انسانها و پوشاندن لباس تفرقه به تن ما بلای بزرگی است.

ایکنا - با وجود تأکید قرآن بر مقوله وحدت، چرا در شرایط کنونی مسلمانان از تفرقه و اختلاف رنج

می‌برند؟

چون رفتار، گفتار، خانواده‌داری و تعامل با زبردست و بسیاری دیگر از مسائل ما قرآنی نیست. مگر در قرآن آیاتی راجع به خانواده، عدالت، اخلاق، محیط زیست و ... نیست؟ مگر قرآن کشتن طبیعت را برابر با کشتن انسان ندانسته است؟ در قرآن آمده است: «وَإِذَا تَوَلَّيْتُمْ سَعَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّاسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ» و چون از حضور تو دور شود کارش فتنه و فساد در زمین است و بکوشد تا حاصل خلق به باد فنا دهد و نسل (بشر) را قطع کند؛ و خدا فساد را دوست ندارد». قرآن فرموده کسی که درختی را از بین ببرد همانند کشتن انسان است، اما متأسفانه ما به دستورات قرآنی توجه نمی‌کنیم؛ لذا اختلافات همانند بسیاری از مسائل دیگر باقی است.

ایکنا - علاوه بر مفهوم پردازی‌های نظری، چه راهکارهایی را برای تحقق وحدت در جهان اسلام ارائه می‌دهید؟

نظر مقدمه عمل است. اگر قرآن در وجود کسی اشراق یافت و اخلاق و رفتار و کردار وی قرآنی شد، قطعاً در همه ابعاد وجودی وی تأثیر می‌گذارد. لذا راهکار عملی از معبر نظر می‌گذرد. مستشرقان زیادی روی قرآن کار کرده‌اند، اما بسیاری مسلمان نبوده‌اند و با وجود این تمام قرائات را با دقت بررسی کرده‌اند، اما به دنبال عمل کردن به دستورات آن نبوده‌اند. بنابراین نباید اینگونه با قرآن مواجه شویم، بلکه باید قرآن را کتاب زندگی بدانیم.